

การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Development of Student Characteristics in the Faculty of Business Administration, Private Higher Education Institutions.

จิตติมา จันทภาศ*, อัจฉรา วัฒนานรงค์**, นรา สมประสงค์**, ราชนัย บุญธิมา**
Jittima Janthagard, Achara Whattananarong, Nara Somprasong, Rachan Boonthima

Received: February 03, 2020 Revised: March 18, 2020 Accepted: April 26, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 880 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 16 แห่ง เขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเลือกองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ความรับผิดชอบต่องานตนเองและสังคม ที่มีค่าไอเกนในระดับสูงสุด เท่ากับ 16.989 นำมาพัฒนาเป็นชุดฝึกอบรม ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน โดยใช้การทดสอบไคร์สแควร์ และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม ทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก จำนวน 25 คน ด้วยการประเมินคุณลักษณะและความพึงพอใจของนักศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกันและกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่องานตนเองและสังคม 2) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ 3) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 4) นวัตกรรมทางความคิด 5) การบริหารจัดการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) ภาวะผู้นำ 8) การเรียนรู้และพัฒนาตนเองและ 9) การเป็นผู้ประกอบการ 2. ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ความเป็นมา แนวคิดและหลักการของชุดฝึกอบรม วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลา สื่อ และการวัดและประเมินผล ผลการประเมินของชุดฝึกอบรม พบว่า มีความเหมาะสมและความสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3. ผลการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม พบว่า นักศึกษามี

* นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

** อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

คุณลักษณะความรับผิดชอบตนเองและสังคมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: คุณลักษณะของนักศึกษา, คณะบริหารธุรกิจ, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate the student characteristics in the Faculty of Business Administration, private higher education institutions, 2) to develop a training package to enhance the student characteristics, and 3) to study the effectiveness of the developed training package. This study was a research and development research in which it was divided into 3 stages. The first stage was to investigate the characteristics of students in the Faculty of Business Administration, private higher education institutions. The samples were 880 students in the academic year 2019 selected by using stratified random sampling method from sixteen private universities in Bangkok. Data were gathered from questionnaires and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis statistics. The second stage was to develop a training package on the element of self and social responsibility which posted the highest Eigen value at 16.989. The training package was evaluated the appropriateness and congruence by a panel of seven experts, using a Chi-Square Test. The third stage was to study the effectiveness of the developed training package by implementing to 25 third-year students in the Faculty of Business Administration at Krirk University. The students were evaluated their characteristics and their satisfaction. Data were analyzed by using mean standard deviation and t-test for dependent sample and individual sample statistics.

The results indicated that 1) the student characteristics consisted of 9 elements as follows: 1) self and social responsibility, 2) knowledge of business administration, 3) problem solving and decision making, 4) innovative thinking, 5) management, 6) the use of information technology, 7) leadership, 8) learning and self-development, and 9) being an entrepreneur. 2. The developed training package consisted of the matters of rational, concepts and principles, objectives, contents, activities, time frames, materials, measurement and evaluation, and two learning units: self-responsibility and social responsibility. The Training packages were appropriateness and congruence at the significant level of .01, and 3. The student characteristic after using the developed training package was higher than before using the package at the significant level of .01. Moreover, the students satisfied with the training higher than the set criterion at the significant level of .01

Keywords: Characteristics of Students, Faculty of Business Administration, Private Higher Education Institutions

บทนำ

การพัฒนาประเทศมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยให้มีคุณภาพสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่นำไปสู่ความเจริญอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่วางแนวทางให้เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงบนฐานการพัฒนาที่มีความเป็นธรรม มีความปรารถนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยม มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 1) ซึ่งในสังคมปัจจุบันเป็นสังคมในรูปแบบเศรษฐกิจฐานความรู้ มีความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีทรัพยากรบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำงาน สร้างผลงานที่แตกต่างได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถแข่งขันได้ในระดับชาติและนานาชาติ ขณะเดียวกันยังคงความเป็นไทยไว้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้นการพัฒนาคคนไทยให้มีคุณลักษณะดังกล่าวจึงมีการกำหนดคุณลักษณะเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ในโลกเศรษฐกิจแข่งขันนี้ได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2550, หน้า 5)

สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ในยุคของการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ท่ามกลางการแข่งขันทั้งการสร้างความรู้ ความสามารถของบัณฑิตและสภาวะการแข่งขันของมหาวิทยาลัยในปัจจุบันที่มีค่อนข้างสูงส่งผลให้มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนต้องพัฒนานิสิต นักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีมาตรฐานระดับสากล เพื่อให้ได้รับการยอมรับของสังคมและมีความพร้อมมากที่สุดเมื่อไปทำงานจริงในสถานประกอบการสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องตระหนักถึงการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของสังคมและสามารถนำไปสู่การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตด้านการบริหารธุรกิจเป็นคณะหนึ่งที่ยังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องไม่ว่าเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของผู้ประกอบการจาก The National Association of Colleges and Employers (NACE) เกี่ยวกับวิชาเอกหรือสาขาปริญญาที่ต้องการจะจ้างงานในปี 2017 (Top Degrees For Getting Hired In 2017) จากบริษัทที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักทั่วโลกพบว่าสาขาวิชาที่นายจ้างต้องการมากที่สุดยังเป็นด้านการบริหารธุรกิจ (The National Association of Colleges and Employers: NACE, 2513) ด้วยเหตุผลของการทำธุรกิจนั้นเป็นหัวใจหลักต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถอยู่บนเวทีการแข่งขันกับนานาประเทศได้ บุคลากรต้องมีความสามารถรองรับและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ การดำเนินธุรกิจจึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ทั้งในด้านการบริหารธุรกิจทั้งในภาพรวมและความรู้เฉพาะด้าน เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เหนือคู่แข่ง แสวงหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อจรรโลงรักษองค์กรให้อยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560) การเตรียมพร้อมสำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่สังคมและตลาดแรงงานต้องการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญในการค้นหาคุณลักษณะของนักศึกษาและวางแนวทางตลอดจนกลวิธีให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะที่สำคัญและนำไปพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และผู้บริหารสถาบันการศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นรูปธรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก

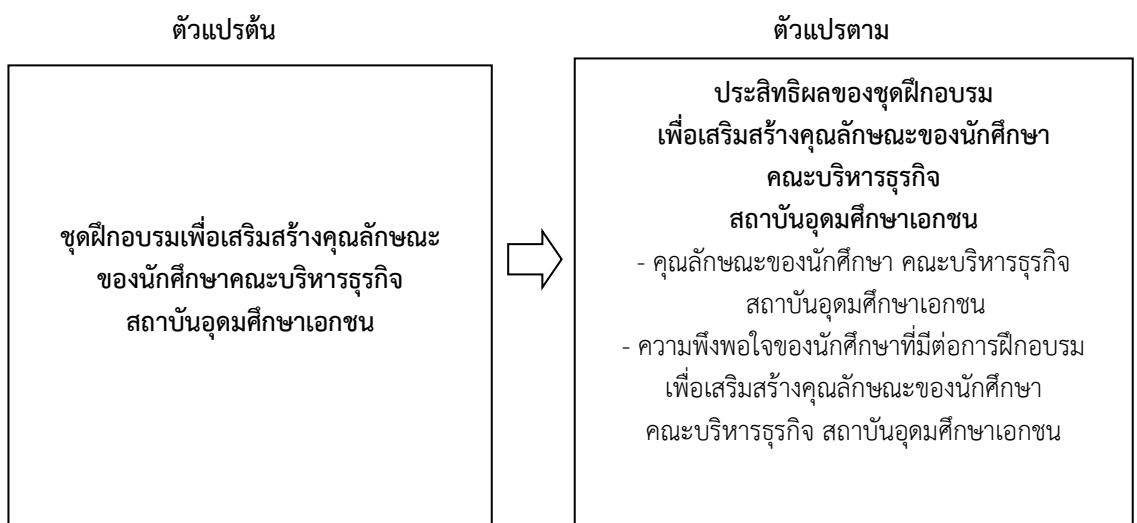
ยิ่งขึ้นองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ กำหนดนโยบายการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. ศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะนักศึกษาตามแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี คุณลักษณะนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา คุณลักษณะนักศึกษาและบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของบัณฑิตตามที่กำหนดในคณะ/สาขาบริหารธุรกิจ และคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจตามความต้องการของสถานประกอบการ นำมาสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้แนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2532, หน้า 38-39), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551, หน้า 119) และ นิพนธ์ สุขปรดี (2552, หน้า 154) และศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรม จากแนวคิดของสมาคมฝึกอบรมและพัฒนาแห่งประเทศไทย American Society for Training and Development: ASTD (อ้างอิงใน ทนง ทองเต็ม, 2553, สื่อบนออนไลน์) และ เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, 1987, อ้างอิงใน ชูชัย สมितिไกร, 2551, หน้า 207) เขียนเป็นกรอบแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 16 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 12,895 คนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยเกริก จำนวน 320 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พิจารณาได้จาก 1) คุณลักษณะของนักศึกษา และ 2) ความพึงพอใจของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีต่อการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน การดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะนักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม นำไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 880 คน จำแนก ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 ในการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 388 โดยการใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 725 อ้างอิงใน ศิริพงศ์ พฤทธิพันธ์, 2553, หน้า 203) มีระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เพื่อให้ข้อมูลเกิดความน่าเชื่อมั่นมากขึ้น จึงเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน และในการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5 เท่าของข้อคำถาม (Hair et al, 2010 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 93) มีจำนวน 52 ข้อ การศึกษาในครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 9 เท่าของข้อคำถาม เท่ากับ 468 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น จึงเก็บข้อมูลจำนวน 480 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 880 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของประชากรจาก 16 มหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร และดำเนินการสุ่มอย่างง่ายจากแต่ละชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ สาขาวิชา คณะที่กำลังศึกษาและมหาวิทยาลัยที่ศึกษา และ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยพิจารณาแบบสอบถามแต่ละข้อเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .50 ได้ค่าความเที่ยงตรงมากกว่า .50 ขึ้นไปทุกข้อจากข้อคำถามทั้งหมด 52 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง

เก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกที่ .20 ขึ้นไป ด้วยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ด้วยวิธีของ Cronbach จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ยอมรับได้ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .943

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขอนุมัติจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองและคณะทำงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศและสาขาวิชา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และ ระดับคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์หาค่าไอเกน (Eigen Value) โดยถือเกณฑ์ค่าไอเกนที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.00 ถือได้ว่าเป็น 1 องค์ประกอบ และวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) เพื่อพิจารณาว่าแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวบ่งชี้อะไรบ้าง โดยถือเกณฑ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า .30 และแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 3 ข้อความขึ้นไป จากนั้นตั้งชื่อองค์ประกอบ ด้วยการพิจารณากลุ่มของตัวบ่งชี้

4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลจากค่าสถิติ 1) ค่าไคสแควร์ (Chi-Square χ^2) 2) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index: GFI) 3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) และ 4) ค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดล (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน การสร้างชุดฝึกอบรมประกอบด้วย 2 ชั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การสร้างชุดฝึกอบรมโดยนำผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 เลือกองค์ประกอบที่มีความสำคัญ มีค่าไอเกนในระดับสูงที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม นำมาสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามกระบวนการการสร้างชุดฝึกอบรมของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2532, หน้า 38-39), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551, หน้า 119) และ นิพนธ์ สุขปรดี (2552, หน้า 154)

ขั้นที่ 2 การประเมินชุดฝึกอบรมโดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ด้านการวิจัย 4 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม 3 ท่าน

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินชุดฝึกอบรม ได้แก่ แบบประเมินชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรม และตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของชุดฝึกอบรม ตลอดจนมีแบบปลายเปิด (Open Form) จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ประเมินชุดฝึกอบรมและดำเนินการเก็บรวบรวมผลการประเมินชุดฝึกอบรม

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square : χ^2) เพื่อเปรียบเทียบค่าความถี่

ของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินชุดฝึกอบรมว่า “เหมาะสม-ไม่เหมาะสม” และ “สอดคล้อง-ไม่สอดคล้อง” มีจำนวนค่าความถี่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน การศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในทดลอง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกริกคณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 7 สาขาวิชา มีนักศึกษา 320 คน และกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 25 คน โดยเลือกเกณฑ์กำหนดร้อยละของประชากร ซึ่งเกณฑ์หลักร้อยละ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 % ของนักศึกษา 320 คน ได้เท่ากับ 96 คน และแบ่งกลุ่มนักศึกษาตามสาขาวิชาแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนของแต่ละสาขาวิชา เพื่อทำแบบประเมินคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองและสังคมของนักศึกษา นำผลคะแนนมาจัดเรียงลำดับเพื่อหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ พบว่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 มีนักศึกษามีระดับคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 12 คะแนน จากคะแนนเต็ม 24 คะแนน จำนวน 25 คน จึงนำมาเป็นกลุ่มทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2.2 แบบประเมินคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยดำเนินการพัฒนา มีลักษณะเป็นข้อคำถาม เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้ ด้านเจตคติและพฤติกรรม ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง โดยกำหนดเกณฑ์คำตอบ คือ ด้านความรู้และด้านพฤติกรรม ข้อที่คำตอบถูกได้ 1 คะแนน ข้อที่คำตอบผิดได้ 0 คะแนน และด้านเจตคติ ข้อที่คำตอบถูกเหมาะสมได้ 1 คะแนน ข้อที่คำตอบไม่เหมาะสมได้ 0 คะแนน จากนั้นนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมและการประเมินผล จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม แล้วนำผลการพิจารณาที่ได้มาหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยพิจารณาตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบประเมินสูงกว่า .50 ขึ้นไปทุกข้อ และหาคุณภาพของแบบประเมิน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปใช้กับนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลข้อมูลมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พิจารณาค่าที่ .70 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านความรู้ เท่ากับ .76 ด้านเจตคติ เท่ากับ .72 และด้านพฤติกรรม เท่ากับ .79 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ .88 และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อมีค่าไม่ต่ำกว่า .20

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อใช้ประเมินความพึงพอใจใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิทยากร ด้านวิธีการในการจัดกิจกรรม ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ มีลักษณะของแบบประเมินที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรมด้วยการทดสอบทีแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample)

3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) กับเกณฑ์ 3.51 หลังจากเข้ารับการ

ฝึกอบรม ด้วยการทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (t-test for one sample)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน คุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละ ความแปรปรวน	ค่าร้อยละ ความแปรปรวน สะสม
1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	16.989	32.672	32.672
2. ความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ	3.008	5.784	38.456
3. การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ	2.188	4.207	42.663
4. นวัตกรรมทางความคิด	1.941	3.732	46.395
5. การบริหารจัดการ	1.723	3.314	49.709
6. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1.653	3.178	52.887
7. ภาวะผู้นำ	1.444	2.777	55.664
8. การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	1.340	2.577	58.241
9. การเป็นผู้ประกอบการ	1.250	2.404	60.644

2. ผลการสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ชุดฝึกอบรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วย ความเป็นมา แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ระยะเวลา สื่อ การวัดและประเมินผล และเนื้อหาในการฝึกอบรมประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ละหน่วยประกอบด้วยสาระสำคัญ วัตถุประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม สื่อประกอบ การประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นการเห็นคุณค่าและขั้นการจัดระบบและสร้างอุปนิสัย ใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นฐานในการทำ กิจกรรมแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีระยะเวลาในการอบรม 4 วัน วันละ 6 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง และมีผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของชุดฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเหมาะสมและสอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3.1 นักศึกษามีคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรม

คุณลักษณะของนักศึกษา	การประเมินผล	n	$\bar{X}$	SD	t	p-value
1. ด้านความรู้	ก่อนการฝึกอบรม	25	3.68	1.65	12.65**	.000
	หลังการฝึกอบรม	25	6.44	1.04		
2. ด้านเจตคติ	ก่อนการฝึกอบรม	25	3.68	1.14	19.79**	.000
	หลังการฝึกอบรม	25	6.48	1.00		
3. ด้านพฤติกรรม	ก่อนการฝึกอบรม	25	3.16	.85	19.11**	.000
	หลังการฝึกอบรม	25	6.80	.81		
โดยรวม	ก่อนการฝึกอบรม	25	3.50	.30	10.68**	.000
	หลังการฝึกอบรม	25	6.57	.19		

หมายเหตุ:** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(n = 25)

ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	t	p-value
ด้านวิทยากร	4.12	.15	มาก	60.48**	.000
1. ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการฝึกอบรม	4.16	.37	มาก	55.59**	.000
2. การมีบุคลิกภาพดีและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม	4.08	.40	มาก	51.00**	.000
3. การพูด การฟังและการตอบข้อซักถาม	4.20	.58	มาก	36.37**	.000
4. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม	3.88	.53	มาก	36.88**	.000
5. การบูรณาองค์ความรู้ต่างๆ ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม	4.28	.54	มาก	39.51**	.000
ด้านวิธีการในการจัดกิจกรรม	4.22	.29	มาก	31.75**	.000
1. กิจกรรม “นักศึกษากับความรับผิดชอบ”	4.56	.51	มากที่สุด	45.00**	.000
2. กิจกรรม “ชมภาพยนตร์แล้วคิดตาม”	4.12	.44	มาก	46.85**	.000

ตาราง 3 (ต่อ)

ความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรม	$\bar{X}$	SD	ระดับ	t	p-value
3. กิจกรรม บทบาทสมมติ “หน้าที่กับความรับผิดชอบ”	3.92	.64	มาก	30.61**	.000
4. กิจกรรม “การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์”	4.00	.58	มาก	34.64**	.000
5. กิจกรรม “โครงการจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม”	4.52	.51	มากที่สุด	44.32**	.000
ด้านการอำนวยความสะดวก	4.14	.05	มาก	38.15**	.000
1. การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม	4.08	.57	มาก	35.69**	.000
2. การกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรม	4.16	.55	มาก	37.56**	.000
3. ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ในการฝึกอบรม	4.12	.44	มาก	46.85**	.000
4. การบริการอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ	4.20	.65	มาก	2.53**	.000
ด้านความรู้และประโยชน์ที่ได้รับ	4.10	.16	มาก	42.71**	.000
1. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.24	.44	มาก	48.63**	.000
2. การนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	3.92	.49	มาก	39.73**	.000
3. การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้	4.16	.37	มาก	55.59**	.000
รวม	4.15	.15	มาก	92.52**	.000

หมายเหตุ:** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถจำแนกการอภิปรายผลเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน องค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ 3) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 4) นวัตกรรมทางความคิด 5) การบริหารจัดการ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) ภาวะผู้นำ 8) การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และ 9) การเป็นผู้ประกอบการทั้งนี้อาจเป็นเพราะความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดแรงงานต้องการผู้ปฏิบัติงานหรือนักธุรกิจเป็นผู้ที่มีคุณภาพ สามารถทำงานในองค์กรธุรกิจและขับเคลื่อนธุรกิจต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้ไม่ว่าสภาพแวดล้อมทางธุรกิจจะเปลี่ยนไปในด้านใดก็ตาม องค์กรจึงมีความต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณลักษณะที่หลากหลายและคุณลักษณะที่จำเป็นทางวิชาชีพบริหารธุรกิจเพราะคุณลักษณะของบุคคลมีความสำคัญทั้งต่อตนเองและการปฏิบัติงาน การแสดงความรู้ ความสามารถต่อหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลทำให้องค์กรดำเนินต่อไปได้ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงและเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในโลกของนวัตกรรมและเทคโนโลยีในระดับนานาชาติได้ซึ่งสอดคล้องกับ นพรัตน์ โพธิ์ศรีทอง (2550, หน้า 75) กล่าวว่าคุณลักษณะหรือความสามารถของบุคคลว่าคุณลักษณะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดในการทำงานดังนั้นการที่นักศึกษาจะเป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมในวิชาชีพการบริหารธุรกิจ ต้องมีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ

การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ นวัตกรรมทางความคิด การบริหารจัดการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาวะผู้นำ การเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และการเป็นผู้ประกอบการและยังสอดคล้องกับโพทุยร์ สีนลาร์ตัน (2550, หน้า 1) กล่าวว่าคุณลักษณะที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย เทคโนโลยี ความสนใจใคร่รู้และมีจินตนาการ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การสื่อสารและร่วมมือกัน การเป็นผู้ประกอบการ และการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตคณะบริหารธุรกิจในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศเช่น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง(2560), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2560), มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2560), มหาวิทยาลัยคาพิลาโน (Capilano University, 2017), วิทยาลัยเอลไมรา (Elmira College, 2017) กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตว่าต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านบริหารธุรกิจ มีทักษะการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีการพัฒนาตนเอง มีภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการสื่อสาร มีความสามารถในการปรับตัว มีทักษะการเรียนรู้มีความรับผิดชอบและมีทักษะและมีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และยังสอดคล้องกับบริษัทจัดหาแรงงาน จ๊อบ ดีบี (Job DB, 2014) นำเสนอเทคนิคการทำงาน6คุณลักษณะหลักที่นายจ้างต้องการและสำคัญมากสำหรับการทำงาน ได้แก่ 1. มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม 3. มีความสามารถในการแก้ปัญหา 4. มีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5. มีความสามารถในการบริหารจัดการซึ่งตรงกับการประชุมเศรษฐกิจประจำปี (World Economic Forum, 2017) นำเสนอคุณลักษณะหรือทักษะที่นายจ้างต้องการจากรายงานเวทีเศรษฐกิจโลก ที่ตลาดแรงงานโลกต้องการอย่างในปี 2020 เพิ่มเติมเรื่องของการเจรจาต่อรอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความมีใจรักบริการและการเจรจาต่อรอง และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิตา เพชรภรณ์ (2553) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการตลาด ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับแรก คือด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ รองลงมาคือด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ทั่วไปด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านความรู้ (ทางวิชาชีพ) ตามลำดับ และวิไลพร ยาชามป้อม (2557) ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ตามความต้องการของผู้ประกอบการ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่มีความต้องการระดับมากที่สุดอันดับ 1) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความรู้ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข 6) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับ

2. การสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าทุกองค์ประกอบของชุดฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างชุดฝึกอบรมเป็นไปตามแนวคิดและหลักการทางวิชาการในการพัฒนาชุดฝึกอบรม มีองค์ประกอบครบถ้วน ประกอบด้วยความเป็นมาที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการฝึกอบรมแนวคิดและหลักการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เรียบเรียงเนื้อหาและกิจกรรมในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ได้เหมาะสม มีสื่อหลากหลายส่งเสริมการทำกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพทุกองค์ประกอบเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จำเริญร จวงตระกูล (2553, หน้า 302) กล่าวว่าเมื่อวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม ขั้นตอนคือการออกแบบการฝึกอบรมประกอบด้วยชื่อเรื่อง หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อเรื่อง สื่อ เวลาและการวัดประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อนุสิทธิ์ ตั้งคนานุกุลชัย (2560) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ออกแบบชุดฝึกอบรม ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหาสาระ วิธีดำเนินการ การวัดและประเมินผลชุดฝึกอบรม

นอกจากนี้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ได้นำหลักการของการปรับพฤติกรรมด้วยกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Behavior Modification: CBM) ตามแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1959, Online) มุ่งเน้นเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning) ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำของตนเอง (Learning by Doing) สามารถปรับเปลี่ยนปัจจัยภายใน ได้แก่ ความคิด เจตคติของผู้เรียนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาในความรู้ เจตคติและพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลยา ธรรมอภิบาล (2555) ได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ผลการศึกษาพบว่า จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นต้องเสริมสร้างด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรม และสร้างกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา ออกแบบโดยนำหลักการของกระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของเดวิด อาร์ แครธวอล (David R. Krathwohl) การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้จากการทำโครงการ (Project Method) มาสังเคราะห์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาได้เรียนรู้ สังเกต ตั้งใจ จดจำและเข้าใจถึงความสำคัญในเรื่องของความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เพื่อนำไปสู่ขั้นที่ 2 ขั้นการตอบสนอง เป็นการสะท้อนผลการรับรู้จากขั้นแรก ซึ่งได้จากการสังเกตตัวแบบบุคคล นักศึกษาได้แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่สนใจ เช่น การอภิปราย การซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ และการระดมสมองพัฒนาไปยังขั้นที่ 3 ขั้นการเห็นคุณค่า เป็นการให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกเห็นคุณค่า ยอมรับและตระหนักในคุณค่าของสิ่งที่จะปฏิบัติในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เพื่อให้ปรากฏเป็นรูปธรรมนำไปสู่ขั้นที่ 4 ขั้นการจัดระบบและสร้างอุปนิสัย เป็นการนำประสบการณ์การเรียนรู้จากขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 มาจัดระบบทางความคิดให้สะท้อนสู่การปฏิบัติ โดยนักศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติเริ่มตั้งแต่การจัดระบบของแนวคิด ตลอดจนการวางแผนและดำเนินการ รวมทั้งการประเมินผลและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นลักษณะนิสัย ดังนั้นการพัฒนาตามกระบวนการที่กล่าวมาทำให้นักศึกษาได้รับการเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

พร้อมทั้งได้กำหนดโครงสร้างเนื้อหาเป็นลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วย คือความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่จะพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้ เจตคติและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตามกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นที่กล่าวมา ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนการออกแบบกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้นำแนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มมาเป็นพื้นฐานในการทำกิจกรรม เพื่อหล่อหลอมให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี มุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด รู้จักวางแผน แก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ซื่อสัตย์และเคารพผู้อื่น

สอดคล้องกับ นุชรินทร์ นุชประยูร (2559, หน้า 6) กล่าวว่าการทำกิจกรรมกลุ่มเป็นวิทยาการแขนงหนึ่งเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีเทคนิคและวิธีการที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม และ ทิศนา ขัมมณี (2553, หน้า 143) กล่าวว่า

กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและมีกระบวนการทำงานที่ดีเพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีวิธีการส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่น บทบาทสมมติการระดมสมอง สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มความสามารถจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชุดฝึกอบรมมีแนวคิดและหลักการที่เหมาะสมและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีเจตคติและการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3.1 ผลประเมินคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน นักศึกษามีคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรม สรุปได้ว่าชุดฝึกอบรมสามารถนำไปใช้เสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพของชุดฝึกอบรมที่ออกแบบเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีกระบวนการในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาอย่างเป็นระบบ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้นำไปสู่เจตคติที่ดี และการแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมด้วยวิธีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริง นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากการกระทำของตนเอง ทำให้ปรับเปลี่ยนความคิด เจตคติของผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลการประเมินนี้สอดคล้องกับ จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจและเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน สามารถแสดงความรู้สึก สะท้อนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาปรับปรุงผลงานของตนเอง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนานตนเองของผู้เรียนให้มีความรู้ เจตคติและพฤติกรรม อาจกล่าวได้ว่าการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ทนง ทองเต็ม (2553) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ อันประกอบไปด้วยความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทศนคติ (Attitude) และทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน Skills) ส่วน ราเบรี่ (Rabey 1981, p.6) ได้กล่าวว่าการฝึกอบรมช่วยให้บุคคลได้รับ ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการทำงาน เพื่อเตรียมตัวทำกิจกรรมในอนาคต ซึ่งจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองด้วย

อีกทั้ง บีช (Beach, 1975, p. 193) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปกิจกรรม สามารถนำเอาไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและผลสำเร็จ ดังนั้นชุดการฝึกอบรมนี้จึงสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาให้มีคุณลักษณะด้านความรู้ เจตคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมมากกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรันธร เฉลิมนิม (2559) ได้จัดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีภาวะผู้นำด้านความรู้ เจตคติและพฤติกรรม หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ อนุสิทธิ์ ตั้งคณาณุกุลชัย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ผลการประเมินการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่างหลังการ

ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคมของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ ($\mu = 3.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีวิทยากรคอยให้ความรู้ ให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม มีบุคลิกภาพที่ดีและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และมีวิธีการสื่อสารที่ทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่าย ส่งผลให้การทำกิจกรรมเกิดความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิลเลียมส์ แยมจอห์น, 2550 หน้า 507) กล่าวว่าการถ่ายทอดความรู้เป็นศาสตร์ที่จำเป็นต้องใช้ศิลปะขั้นสูง เพื่อกล่อมเกลาจิตใจ โน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและเบี่ยงเบนแนวคิดของเยาวชน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ออกแบบมาเพื่อให้ได้เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง ได้แสดงความคิดเห็น คัดค้านข้อมูล วางแผน และแก้ไขปัญหาด้วยตนเองตลอดจนสร้างสรรค์ผลงานและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมตามความรู้สึที่แท้จริงได้และยังเป็นกิจกรรมที่แตกต่างจาก ภายใต้นชั้นเรียนจึงทำให้เกิดความผ่อนคลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ทำท่าย เหมาะสมกับวัยของนักศึกษา มีความพร้อมจะเรียนรู้และยังสอดคล้องกับคนรุ่นใหม่ในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, หน้า 13) กล่าวว่าคนรุ่นใหม่เป็นคนที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง เชื่อว่าทุกอย่างมีวิวัฒนาการสามารถปรับตัวเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ได้ ชอบทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ชุดฝึกอบรมมีวิธีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันและเรียงตามลำดับกิจกรรม โดยเริ่มจากเสริมสร้างความรู้และเจตคติที่ดีไปจนถึง ที่แสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการกระบวนการกลุ่ม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม “นักศึกษากับความรับผิดชอบ” เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้จากการ สืบค้นข้อมูลความรับผิดชอบต่อตนเองนำมาแสดงเป็นแผนผังความรับผิดชอบของนักศึกษา ทำให้สามารถทำ กิจกรรมต่อไปได้มีประสิทธิภาพ คือกิจกรรม “ชมภาพยนตร์แล้วคิดตาม” เป็นการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความ รับผิดชอบต่อตนเอง นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น จนเกิดการยอมรับและตระหนักถึง นำไปสู่ กิจกรรมการเสริมสร้างลักษณะนิสัยด้วยการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ “หน้าที่กับความรับผิดชอบ” นักศึกษาได้ คิดสร้างสรรค์ วางแผน บริหารจัดการและแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อตนเอง และหน่วยการ เรียนรู้ที่ 2 ความรับผิดชอบต่อสังคม เริ่มต้นด้วยการทำกิจกรรม “การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์” กิจกรรมนี้ นักศึกษาได้สืบค้นข้อมูล เนื้อหาสาระสำคัญและโครงการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมทำให้เกิดความรู้และ เห็นคุณค่าของการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อสังคม เป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดี นำไปสู่การทำกิจกรรม “โครงการ จิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม” นักศึกษาได้เรียนรู้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง อีกทั้ง ได้ใช้ประสบการณ์หรือความสามารถเฉพาะตัวมาจัดทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำให้เกิดความภูมิใจ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

สอดคล้องกับแนวคิดของ วิลเลียมส์ ชาตวิเชียร (2551) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงการยังสามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนค่านิยมในตัวผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีได้ รวมทั้งผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการทำโครงการ นอกจากนี้ในการจัดฝึกอบรมนี้ยังมีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของ สถานที่ อาหารและเครื่องดื่ม และ เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเอาใจใส่ในการเรียนรู้ มีความสนุกในการทำ กิจกรรมตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม ดังนั้นจึงทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรินทร์ เณลิธ (2559) ได้จัดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะ ผู้นำของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการ ฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเป็นไปตามเกณฑ์ 3.51 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติชัยรักบำรุง

(2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อชุดฝึกอบรม พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากและมีคะแนนเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 3.74

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาคู่ประเภทยุทธศาสตร์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ
2. ฝ่ายกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัย สามารถนำชุดฝึกอบรมไปปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมตามกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมทั้งในด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรม
3. อาจารย์ผู้สอนสามารถนำแนวคิดการจัดกิจกรรม หรือเลือกนำกิจกรรมในชุดฝึกอบรมไปใช้สอดแทรกกับการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาคู่ประเภทยุทธศาสตร์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม นำมาสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาในองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ ด้านการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ด้านนวัตกรรมทางความคิด ด้านการบริหารจัดการ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเองและด้านการเป็นผู้ประกอบการ
2. จากผลการวิจัยองค์ประเภทยุทธศาสตร์ของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาเพื่อ นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม
3. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมของนักศึกษา ควรเพิ่มวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายรูปแบบ และเพิ่มเติมการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการศึกษาระยะยาวที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติและด้านพฤติกรรม เพื่อกำกับติดตามการคงอยู่ของคุณลักษณะของนักศึกษาหลังจากเข้ารับการฝึกอบรมและการเสริมแรงให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่ต่อไป
4. คุณลักษณะของนักธุรกิจในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน จึงควรศึกษาคุณลักษณะของนักธุรกิจยุคใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- จำเนียร จวงตระกูล. (2553). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์กฎหมายธุรกิจ อินเตอร์เนชั่นแนล.
- จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2562). การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ Active learning โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ชัยยงค์พรหมวงศ์. (2551). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาลัทธิและสื่อการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตติชัย รักบำรุง. (2559). การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 11(6), 97-110.
- ทง ทองเต็ม. (2553). ฝึกอบรมอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพ. สถาบันที่ปรึกษาพัฒนาองค์กร (สพอ.). สืบค้น สิงหาคม 30, 2560, จาก http://thanongthongtem.blogspot.com/2010/02/blog-post_2567.html
- ทศพร แสงสว่าง. (2559). การผลิตชุดการสอนผ่านเครือข่าย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ทศนา แหมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารทิพย์ แก้วเหลี่ยม. (2555). แนวทางในการสร้างและพัฒนาชุดสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับศึกษาด้วยตนเอง. สืบค้น ตุลาคม 3, 2560, จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/233025>.
- นพรัตน์ โพธิ์ศรีทอง. (2550). รูปแบบสมรรถนะของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นันทิตา เพชรภรณ์. (2553). ความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2553 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยราชพฤกษ์. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2552). ประมวลสาระชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นุชรรัตน์ นุชประยูร. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อนตนเองสำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2550). เอกสารโครงการวิจัยบูรณาการ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, เอกสารอัดสำเนา, 4(1).
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2560). หลักสูตรบริหารธุรกิจ, สืบค้นสิงหาคม 20, 2560, จาก <http://www.ba.cmu.ac.th/th/business-administration/>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2560). หลักสูตรควบบัญชีบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556). สืบค้น สิงหาคม 20, 2560, จาก www.tu.ac.th/index.php/th/
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. (2560). หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.mfu.ac.th/education/program /program-bachelor/bachelor-management/becon-program-management/ba-businessadministration.html>
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2560). หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต, สืบค้น สิงหาคม 20, 2560, จาก <http://business.utcc.ac.th/index.php/bba-program-in-business-administration>

- วรินทร์ เฉลิมโณม. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา. ปริญญาโท. กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลยา ธรรมอภิบาล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2532). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร ยาขามป้อม. (2557). คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการตามความต้องการของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ, 1(2), 10-15.
- วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ. (2550). กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลำสนธิ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิไลลักษณ์ ชาติวิเชียร. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อสร้างค่านิยมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์. (2556). **ครูในศตวรรษที่ 21**. สืบค้น เมษายน 16, 2558, จาก <http://www.siga.or.th>
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). **ข้อมูลสถิติการศึกษา**. สืบค้น กุมภาพันธ์ 2, 2561, จาก http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)**.
- อนุสิทธิ์ ตั้งคณาณุกุลชัย. (2560). การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. วารสารสมาคมนักวิจัย, 22(1), 1.
- Beach, Dele S. (1975). **Personal: the Management of People at work** (2nded.). New York: Mac Milan.
- Bloom, Benjamin Samuel. (1959). **Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals**. New York: David Mckey.
- Capilano University (2017). **Business Administration**, Retrieved May 5, 2017, from <https://www.capilanou.ca/business/Bachelor-of-Business-Administration/>
- Elmira Colleg. (2017). **Business Administration Learning Outcomes**, Retrieved May 5, 2017, from https://www.elmira.edu/academics/Majors_Minors/Business_Administration/learning_Outcomes.html
- Job DB. (2014). **6 ทักษะหลักที่นายจ้างต้องการเสมอ**. สืบค้นมีนาคม 5, 2560, จาก <https://th.jobsdb.com/th-th/articles/>
- Krathwohl, David R. (2002). **A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. Theory into practice**. College of Education: The Ohio State University.

Rabey, G. P. (1981). **Training**. Wellington: Deedly Rabone.

Spencer, L. M. and Spencer, S. M. (1993). **Competence at work: models for superior performance**. New York: John Wiley & Sons, Inc.

The National Association of Colleges and Employers. (2513). **10 สาขาที่นายจ้างต้องการมากที่สุด**. สืบค้น มิถุนายน 6,2560, จาก www.forbes.com

World Economy Forum. (2017). **ทักษะที่นายจ้างต้องการในยุค Economy 4.0**. Retrieved October 15, 2015, from <http://m.eduzones.com/content.php?id>

